

ŠTO JE VAŽNO ZAPAMTITI, A ŠTO SE MOŽE ZABORAVITI?

Mirjana Žuvela (ur.):

Abeceda pod lušku (Vela Luka: Udruga

Miki Trasi, 2020.)

Sani Sardelić, Žrnovo
sani.sa27@gmail.com

Nevelika knjižica jednostavnog uveza, s petnaestak rasutih šarenih slova na koricama, pod naslovom *Abeceda pod lušku* stigla je do mene s molbom da je pogledam i napišem par redaka osobnih dojмова. Iz impresuma može se saznati kako je Abeceda projekt udruge „Miki Trasi“ iz Vele Luke. Voditeljica projekta je Mirjana Žuvela, autorica stihova Vjeka Tičinović, ilustracija Ivan Šeparović, te je tiskana u vlastitoj nakladi. Reći ću kako ovo nije moj prvi susret s ovakvim sadržajem, u kojemu se slovo ili glas abecede povezuje s iskustvenim pojmom iz zavičajnoga govora, unutar standardiziranog rasporeda. No, on se uglavnom ostvarivao u formi svojevrsnog pojednostavljenoga igrokaza, pokazujući se vrlo podatnim za prva javna izvođačka iskustva osnovnoškolaca. Štoviše, njihova bi izvođenja uspostavljala izravnu komunikaciju s publikom, najčešće roditeljima, bakama i djedovima, koji su izvrsno razumjeli sadržaj, iskazujući oduševljenje što su *stare riči* našle svoje mjesto unutar formalnog školskog sustava. I upravo se u tom odnosu međugeneracijske komunikacije krije ključ razumijevanja zašto je projekt udruge „Miki Trasi“ važan i vrijedan svake pohvale u sveprisutnim

globalizacijskim procesima pojednostavljivanja svijeta. Socijalna uvjetovanost pamćenja ovdje se može vidjeti zorno kao na dlanu, pri čemu se lokalni govor mikro zajednice još jednom potvrđuje neodvojivim dijelom identiteta svakog pojedinog člana. Svako slovo prati jedan odabrani pojam, a uz pojam se vezuju stihovi koji ga pobliže opisuju ili prepričavaju neki događaj. Stihovi, iako jednostavni po izričaju i prilagođeni malim čitateljima ili slušateljima, otvaraju put u iskustvo svijeta u kojemu su navedene riječi i pojmovi pripadali svakodnevici, te svaki od njih krije prepoznatljivi motiv doživljaja Mediterana, s razložnim naglaskom na dječji svijet – *cin-cuk, ćuromika, karet* ili *picikleta*. Neki od stihova mogu se čitati i kao zagonetke, što otvara mogućnost interaktivnog čitanja. Odabrana forma – mini slikovni pojmovnik, adaptibilna je za prijenos u druga sredstva izražavanja, kao podstrek novim generacijama osnovnoškolaca za scenske izvedbe ili vlastito likovno oblikovanje odabranih pojmova, pa i pronalaženje novih. A upravo su ti pojmovi i pjesničke slike odabrani jer su dio mitskoga svijeta koji našoj svakodnevici i našem vremenu uglavnom pripadaju tek prizivanjem u sjećanje, na primjer *tovar*

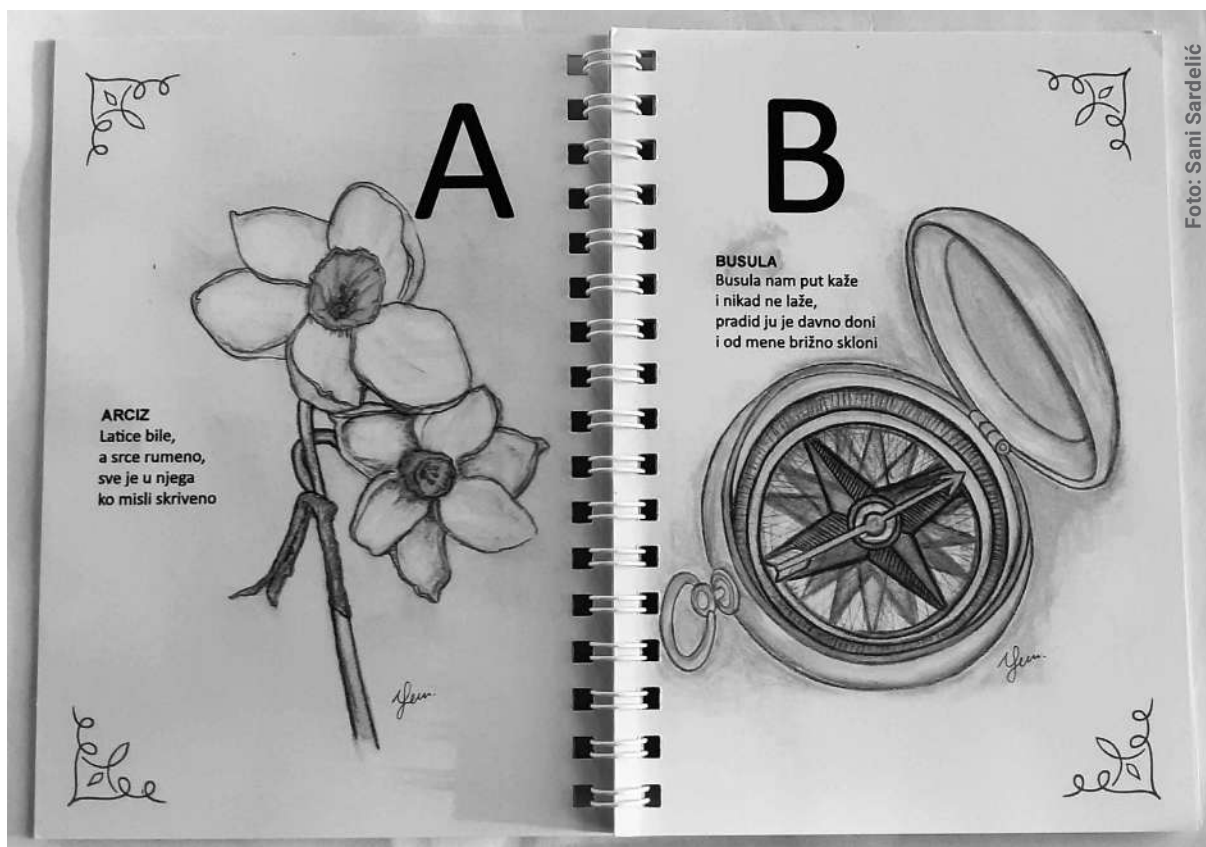

Foto: Sani Sardelić

U odnosu međugeneracijske komunikacije krije se ključ razumijevanja zašto je projekt udruge „Miki Trasi“ vrijedan svake pohvale u sveprisutnim globalizacijskim procesima pojednostavljivanja svijeta. Socijalna uvjetovanost pamćenja ovdje se može vidjeti zorno kao na dlanu.

u polju, *hujak* prikupljan za prehranjivanje *gude*, ili su oživljeni naporom zajednice, poput *lumblije*. Uočen je izniman broj pojmova koji su nedjeljivi od „pamćenja ruke“, pamćenja tjelesnih pokreta nužnih za izvođenje radnje, poput dizanja *jidra* ili korištenja *šegaca*, a koji neupotrebom iščezavaju iz našeg svijeta. Danas, fina motorika povezana s uporabom niza alata i predmeta nužnih za snalaženje i preživljavanje naših predaka u

baštinjenom prostoru postaje rijetkost, a ruka gubi sebi svojstvenu stvaralačku energiju. Ipak, na sreću, obuhvaćen je i niz pojmova i predmeta koji su još uvijek u živoj primarnoj upotrebi, te oni služe poput prijenosnika, kontaktne zone međugeneracijskog uvažavanja i razumijevanja.

Svojevrsna institucionalna edukativnost ove, pa tako i motivacijski sličnih publikacija kojima se od zaborava želi otrgnuti dio korpusa nematerijalne baštine otoka ukazuju na visoku prisutnost svijesti o tome kako je važno očuvati elemente kolektivne memorije, ali, istovremeno, prebacujući ih u papirnate, fiksirane medije, neminovno ih lišavamo i dijela njihovog šireg opsega i varijacija. Dvostruko je to sjećivo. Redukcija kulturnog diverziteta neizbježan je slijed standardizacije jezika, no isto tako i svako uokvirivanje živoga lokalnoga govora. Kod ovakvih pojmovnika, doduše, to je izraženo u znatno manjoj mjeri nego li pri zapisivanju zavičajnih priča i legendi. Ipak, kompenzacija ili jednostavnije – nadomjestak rezu proživljenoga i aktualnoga vremena, naš je trenutno jedini način „otrgnuća zaboravu“ vrijednosnih sustava predaka, koji se i u ovako malenoj knjižici mogu iščitati na svakoj stranici.